

Nieuwsbrief 40^e jaargang - nummer 4 - oktober 2017

Secretaris:
Mr. W.J.B. Claassen-Dales
Oranje Plantage 39
2611 TK Delft
Tel.: 015 2144574

Penningmeester:
M.L. Hom
Meermanstraat 150
2614 AM Delft
Tel.: 015 2126798

Banknummer: NL76 INGB 0000 5873 45
ten name van: Delfia Batavorum te Delft

Internet: www.delfia-batavorum.nl
E-mail: info@delfia-batavorum.nl

Voorwoord van de voorzitter

Zal het tijdschrift Delf aan het einde van dit jaar ophouden te bestaan? De redactie kondigde het aan in het september-nummer. Er is van alles te weinig: tijd om het blad te maken, geld om het rendabel te exploiteren, auteurs om de artikelen te schrijven en redactieleden om het blad in elkaar te zetten en te produceren. Niemand wordt blij van het aangekondigde einde. De meeste lezers hebben veel waardering voor de onderwerpen die worden behandeld, voor het niveau en de leesbaarheid van de artikelen en de vormgeving van het blad. Erfgoedinstellingen en historische verenigingen buiten Delft zijn er jaloers op. Begonnen als zwart-wit magazine op A4 formaat heeft Delf zich ontwikkeld tot een professioneel historisch magazine

over Delft en omgeving, een tijdschrift dat op geen koffietafel misstaat.

De 1.200 leden van Delfia Batavorum zijn – net als de leden van de Vereniging van Vrienden van het Prinsenhof – ook abonnee van Delf, in het algemeen tot hun genoegen. Het bestuur heeft daarom een plan ontwikkeld dat een doorstart van Delf mogelijk moet maken. Dat plan voorziet in een betere facilitering, een verbreding van het draagvlak en een aanpassing van de formule, die het blad voor meer doelgroepen aantrekkelijk maakt. Dat plan is goed ontvangen. Het Stadsarchief en Delfia Batavorum zelf hebben een versterkte redactie de mogelijkheden geboden om ook nog het maartnummer van volgend jaar uit te brengen. Zo is er een paar maanden extra tijd om het plan van de vereniging verder uit te werken en in 2019 Delf Nieuwe Stijl van start te laten gaan. Het Erfgoedpodium, het begin dit jaar opgerichte samenwerkingsverband van Delftse erfgoedinstellingen, heeft er ook positief op gereageerd. De deelnemers beraden zich momenteel over de vraag wat zij voor Delf Nieuwe Stijl kunnen betekenen en wat Delf voor hun kan betekenen.

Het is overigens niet toevallig dat de crisis bij Delf samenvalt met het vertrek van Wim Weve uit de redactie. Wim is één van de oprichters van Delf en heeft zich in al die jaren dat Delf bestaat, bijna onmisbaar gemaakt als redacteur en auteur. Een woord van dank is hier zeer op zijn plaats, aan hem en aan Marion van Drunen, die ook de redactie verlaat. Dat we Wim zowel binnen, als buiten de vereniging zullen blijven tegenkomen, zeker wanneer de bouwgeschiedenis van Delft moet worden belicht, is een troostende gedachte.

Theo Thomassen

Lezingen najaar 2017

Donderdag 26 oktober

Lezing 170 jaar krachtsport in Delft door oud-Olympiër Piet van der Kruk

Delvenaar en oud-Olympiër Piet van der Kruk houdt een lezing over de geschiedenis van de krachtsport, die in Delft sinds 1848 wordt beoefend. In dat jaar werd de Delftsche Studenten Scherm-, Gymnastiek- en Athletiek- Vereeniging ODIN opgericht. De turners van ODIN gingen ook hun krachten meten. Eerst onderling, later werd de strijd ook met andere studentenverenigingen aangegaan. Vanaf 1890 gingen Delftse burgers de krachtsport beoefenen, voornamelijk leden van twee gymnastiekverenigingen. Naarmate het gewichtheffen serieuzer werd beoefend, ontstond de behoefte aan een specifieke krachtsportvereniging. In 1896, het jaar van de eerste Olympische Spelen, werd de Delftsche Athleten-club opgericht. Die kreeg twee jaar later de naam van de beroemde Duitse sportman Sandow. Deze krachtsportvereniging bestaat nog steeds onder de naam Sandow – Delft. Vorige eeuw werden nog enkele Delftse krachtsportverenigingen opgericht. Ze waren actief in verschillende Delftse accommodaties met elk hun eigen verhaal. Piet van der Kruk zal hier op ingaan en op zijn deelname als gewichtheffer aan de Olympische Spelen van Mexico in 1968.

Piet van der Kruk voor zijn geboortehuis aan het Achterom

Biografie Piet van der Kruk

Piet van der Kruk beoefende in de jaren zestig van de vorige eeuw gewichtheffen en kogelstoten op het hoogste niveau. In beide sporten was hij meerdere keren kampioen van Nederland. Tien jaar lang was hij international in beide takken van sport. Hoogtepunt in zijn sportieve carrière was zijn deelname als gewichtheffer aan de Olympische Spelen van Mexico in 1968. Van der Kruk was bijna twintig jaar hoofd sport- en recreatie bij de gemeente Delft. Daarna gaf hij tien jaar leiding aan het ingenieursadviesbureau van NOC*NSF op het Nationale Sportcentrum Papendal. De laatste jaren van zijn arbeidzame leven was hij directeur van het Nederlands Centrum voor dopingvraagstukken, voorloper van de tegenwoordige Dopingautoriteit. Na zijn pensionering ontwikkelde hij zich als amateurhistoricus. Hij is de auteur van twee jubileumboeken, schreef biografieën van Nederlandse krachtsporters die sinds 1908 deelnamen aan de Olympische Spelen. Momenteel is hij bij Delfia Batavorum actief lid van de werkgroep 'Achter de Gevels van Delft' en doet hij onderzoek naar het Achterom waar zijn geboortehuis staat.

Datum: Donderdag 26 oktober

Locatie: De VAK, Westvest 9, 2611 AX

Aanvang: 20:00 uur

Toegang: Leden Delfia Batavorum gratis, niet-leden € 5. Aanmelden niet nodig

Donderdag 30 november

Derde Pecha Kucha met als thema Achter de Gevels van Delft

Op donderdag 30 november 2017 organiseert Delfia Batavorum de derde 'Pecha Kucha'-avond, dit keer geheel gewijd aan verhalen over 'Achter de Gevels van Delft'. Want over de geschiedenis van menig huis in Delft en diens bewoners zijn leuke, onverwachte en soms ontroerende of treurige verhalen te vertellen. Zo wordt gezegd, dat Prins Hendrik een liefje had op de Oude Delft 77, maar was dat ook zo? En wat voor geheimen schuilen er achter de gevels van Oude Delft 12? Tien sprekers vertellen deze avond elk één verhaal over een huis in Delft, waar zij of hij uitgebreid onderzoek naar heeft gedaan.

Tijdens een Pecha Kucha bijeenkomst doet elke spreker zijn of haar verhaal in 20 sheets, die precies 20 seconden zijn te zien: exact 6 minuten en 40 seconden per spreker. Dit strakke format dwingt de spreker om snel, maar vooral visueel te communiceren. Het Pecha Kucha stramien zorgt voor een gevarieerde avond, waarbij snelheid, dynamiek en inspiratie gegarandeerd zijn!

Datum: Donderdag 30 november

Locatie: De VAK, Westvest 9, 2611 AX

Aanvang: 20:00 uur

Toegang: Leden Delfia Batavorum gratis, niet-leden € 5. Aanmelden niet nodig

Nieuws van de commissie Achter de Gevels van Delft

Bij de Commissie Achter de Gevels van Delft begint maandag 23 oktober een nieuwe cursus historisch huizenonderzoek. Zo'n cursus is in principe bedoeld voor eigenaren of bewoners van een oud huis in de Delftse binnenstad of daarbuiten, die benieuwd zijn naar de geschiedenis van de plek waar ze wonen. De cursus leert hoe je in oude archieven achterhaalt wie er vroeger woonden, wat deze bewoners deden of welke avonturen ze eventueel meemaakten. Cursisten hoeven niet per se direct bij het bewuste huis betrokken te zijn. Je kan ook navorsing doen naar een huis dat je aandacht heeft getrokken of waar vroeger een oom of tante woonde bij wie je over de vloer kwam.

De vernieuwde cursus wordt gehouden in het nieuwe Delftse Archief in de Harnaschpolder. In een workshop van zeven achtereenvolgende maandagochtenden ga je onder deskundige begeleiding aan de slag met je onderzoek. Al doende raak je vertrouwd met de diverse relevante archiefbronnen – zoals kadaster, bevolkingsregister en huizenprotocol – en de vele digitale onderzoeksmogelijkheden die tegenwoordig ook thuis kunnen worden geraadpleegd. Wie door de cursus de smaak te pakken heeft gekregen, kan daarna zijn onderzoek verder uitbouwen in de werkgroep Achter de Gevels van Delft.

De cursus: Alle maandagochtenden van 23 oktober t/m 4 december 2017

Tijd: 10:00-12:30 uur.

Adres: Gemeentearchief Delft, Gantel 21, 2635 DP Den Hoorn

Docent: Kees van der Wiel
Kosten: € 195
Aanmelding: Via een mail aan: kees.vander.wiel@hetnet.nl (liefst met vermelding van het beoogde onderzoeksobject)

Wie alvast wil kennis maken met het onderzoek dat tot nu toe is gedaan, kan rondsnuffelen op de website www.achterdegevelsvandelft.nl Daar zijn inmiddels weer twee nieuwe onderzoeks- onderwerpen geplaatst: [Nieuwe Langendijk 59](#), een voormalige stadsboerderij (onderzoek Kees van der Wiel) en [Oosteinde 149](#), lang geleden een herberg en later een winkel (onderzoek K. Langendijk). Inmiddels is ook het zoekstelsel van het HisGis (Historische Geografisch Informatie Systeem) weer (beperkt) bruikbaar en via internet bereikbaar: <http://delft.maps.arcgis.com/apps/View/index.html?appid=16043cde237e437d80c8d627526f7431>

Melkboer Tetteroo bij Nieuwe Langedijk 59

Commissie Behoud Stadsschoon (CBS)

Bescherming van het Arsenaal, één van de mooiste plekken in de historische stad

Als Commissie Behoud Stadsschoon (CBS), die voor Delfia Batavorum de ontwikkelingen in de stad volgt en zo nodig bekritiseert, hebben we ons verdiept in de nieuwe bestemming van Het Arsenaal, voorheen Armamentarium. Het architectuurbureau Cepezed wil er, samen met investeerder Driestar, een hotel, congrescentrum, kantoren en een horecaonderneming in onderbrengen. Om allerlei hobbels uit de weg te ruimen heeft de gemeente een bestemmingsplan ontworpen voor deze plek op de kop van Oude Delft en Koornmarkt/Lange Geer. Dit plan maakt twee nieuwe bruggen – over het water van de Oude Delft en van de Lange Geer – mogelijk. Bovendien is er een bijzonder terras in de bestemming opgenomen, namelijk een plankier op het water, iets dat we in Delft niet eerder zagen.

Indrukwekkend

Met de plannen voor het Arsenaal heeft de CBS in principe geen moeite. Deze oude wapenopslagplaats van de Hollandse en West-Friese overheid werd in delen gebouwd, beginnend in 1602. Het is een indrukwekkend groot gebouwencomplex, met gigantisch dikke muren, met veel toegangen alleen voor schepen, met balken plafonds, binnenplaatsen enz. Het lijkt in niets op een

gewoon gebouw, deze oude voorraadschuur. Voor moderne begrippen weinig bruikbaar. Daarom is het prijzenswaardig dat Cepezed en Driestar serieus hebben nagedacht over een nieuwe invulling.

De immense gebouwen, de plek, die grote hoeveelheid water die om het Arsenaal heen ligt en waaruit het letterlijk oprijst, dit alles wordt alom geprezen. In het Biedboek van het Rijksvastgoedbedrijf voor de verkoop van het Armamentarium (2014) werd het belang onderstreept als: 'een stukje Gouden Eeuw op een toplocatie in Delft' en als een dominant complex. 'Het nationale belang van het Armamentarium is vertaald in bescherming als Rijksmonument en als essentieel onderdeel van het Rijksbeschermd Stadsgezicht van Delft. Het complex heeft, als gaaf voorbeeld van militaire opslagplaats uit de Gouden Eeuw, een hoge cultuurhistorische waarde voor zowel de stad, als ons land'.

Beschermd stadsgezicht

Het Beschermd Stadsgezicht, dat voor Delft geldt op aanwijzing door het Rijk, beschrijft hoe in Delft een aantal grote monumenten een bijzondere plaats inneemt. Eén daarvan is het Armamentarium. 'Het markeert in het zuiden van de binnenstad de splitsing van de twee hoofdgrachten', aldus de beschrijving. In feite komt hier ook nog een derde gracht, die van het Achterom, uit. Een opvallende karakteristiek van het oude Armamentarium is de massieve hoeveelheid water, die hier te zien is; als het ware een grote haven om het gebouw heen. Onder de Kapelsbrug door heeft dit water een aansluiting heeft op de Schie. De Rotterdamse Poort en de Schiedamse of Kethelpoort stonden hier. Het geheel was een belangrijk verkeersknooppunt.

Het is kortom een deel van de oude binnenstad met een uitzonderlijk hoge kwaliteit. Vanwege de ruimtelijke beleving, het zicht op water en gebouw zoals het nu is, maar ook historisch gezien. CBS ziet nadrukkelijk ook het water als een historisch waardevol element dat moet worden veilig gesteld. Deze gedachte vloeit voort uit het feit dat de stad uit het water is 'voortgekomen'. Zonder de waterbeheersing zou zij niet kunnen bestaan.

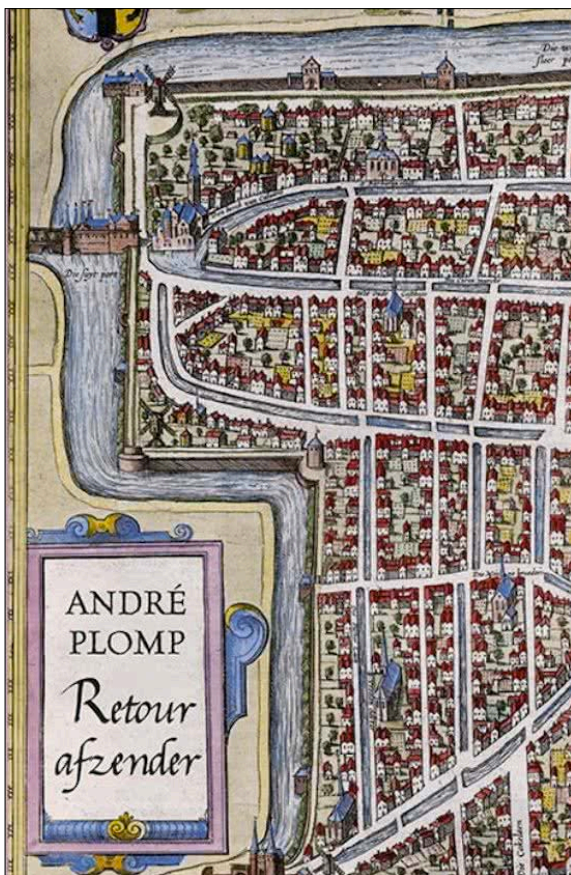
Herontwikkeling van het Armamentarium met nieuwe bruggen en terras

Brug naar achteren

Daarom zijn wij toch verbaasd over de door de gemeente voorgestelde veranderingen. De twee nieuwe bruggen verbinden de smalle kade van het Arsenaal met de Lange Geer aan de ene kant, en met de Oude Delft aan de andere. Die brug naar de Oude Delft moet een flink lange afstand overbruggen en verstoort het zicht op de gracht. Wat het effect daarvan is, is treffend te zien op een oude ansicht met een vergelijkbare (tijdelijke) brug vanaf de Arsenaalkade naar de Lange Geer. De brug naar de Oude Delft zou ons inziens naar het noorden moeten worden verplaatst; naar halverwege het grote gebouw. De gevel staat hier in het water, maar er zijn grote deuropeningen, waar een brug niet zou misstaan. Op die plaats is hij van een veel kleinere invloed op totale historische beeld.

Datzelfde geldt eigenlijk ook voor drijvende terras (plankier) op het water aan de zuidzijde, tussen gebouw en Kapelsbrug in. Een derde deel van deze ruimte wordt er aan opgeofferd. Dan blijft er nog genoeg water over, is de redenering. Maar dat hangt er vanaf van welk punt je kijkt. Soms zou je dan in de toekomst alleen nog maar terras zien, waar je nu nog op het water kijkt. CBS ziet hier liever een terrasboot. Die valt bovendien onder een speciale regeling voor wat er wel en niet mag op zo'n boot. En in de winter worden ze weggehaald. Voor plankieren met daarop terrassen bestaan nog helemaal geen voorschriften. Terwijl de wildgroei aan terrassen leert dat dat best nodig is.

Verenigingsinformatie

Historische thriller van Delfia Batavorum-lid André Plomp

Hoe zou de geschiedenis van Nederland zijn verlopen, als Maurits in 1619 Johan van Oldenbarnevelt niet had laten onthoofden? In de historische thriller *Retour Afzender* geeft Delfia Batavorum-lid André Plomp een eigen uitleg van de 17e-eeuwse ontwikkelingen in het Huis van Oranje. Het verhaal speelt zich grotendeels in Delft af. Het boek is in de boekhandel verkrijgbaar en kost € 19,95

Voor kant van het boek Retour afzender

Nieuwe leden

Het bestuur heet de volgende nieuwe leden van harte welkom:

Dhr. D.D. Konings
Mw. M. Leidelmeijer
Dhr. A. te Velde
Dhr. en mw. D. van Ginhoven

Mw. M.I. Torrico
Dhr. T.G.M. van Kessel
Dhr. en mw. G. van Grootveld
Mw. L.M. Konincks

En dat welkom geldt uiteraard ook voor een groep leden uit de commissie Achter de Gevels van Delft:

Mw. C. van Marle
Mw. F. de Wilde-Piso
Dhr. J. van Zwol
Dhr. G. Buzing
Mw. R. Nieswaag
Dhr. M. Brouwer
Dhr. B. Klapwijk
Dhr. D. Visser
Mw. W. Luijt
Dhr. R. Proper

Dhr. P. Paap
Mw. M. Cornelisse
Dhr. K.A. Lagendijk
Mw. C. Koot
Dhr. B. van Zwol
Dhr. J. Freie
Mw S. Simons
Dhr. C. de Keijzer
Dhr. M. van den Ende

Delfia Batavorum op Twitter en Facebook

U kunt onze activiteiten en attenderingen ook volgen op Twitter via <https://twitter.com/delfiabatavorum> en op Facebook via <https://www.facebook.com/DelfiaBatavorum>. Steeds meer mensen, ook niet-leden, weten ons daar te vinden.